

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku B. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w G.
o prawo do renty socjalnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] w
z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje adwokatowi K. K. od Skarbu Państwa –
Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł
podwyższoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem
zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej B. D.
z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. decyzją z dnia 28 września 2015 r. odmówił ubezpieczonemu B. D. prawa do renty socjalnej powołując się na to, że Komisja Lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 18 września 2015 r. uznała, że nie jest on całkowicie niezdolny do pracy.

Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 2 sierpnia 2016 r., sygn. akt VII U [...], oddalił odwołanie ubezpieczonego B. D. od powyższej decyzji.

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 2 sierpnia 2016 r., sygn. akt VII U [...].

Ubezpieczony zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie: I) prawa materialnego, tj. art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej w zw. z art. 12 ust 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez błędne przyjęcie, iż ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy, w sytuacji gdy cierpi na szereg schorzeń, które objawiają się m.in. całkowitą zależnością od innych osób, brakiem orientacji w przestrzeni, zaburzeniami koncentracji, nieznajomością wartości pieniądza, niezwykle powolnym uczeniem się nowych rzeczy; II) przepisów postępowania w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), a mianowicie: 1) art. 227 w zw. 217 § 3 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. - przez oddalenie wniosków dowodowych, które zmierzały do wyjaśnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym w szczególności zeznań świadków, w tym lekarza prowadzącego terapię z ubezpieczonym, dr n. med. specjalisty psychiatrii H. B.-J., a także zeznań rodziców ubezpieczonego na okoliczność poziomu samodzielności ubezpieczonego, sposobu funkcjonowania ubezpieczonego w życiu codziennym, przebiegu nauki zawodu oraz radzenia sobie ubezpieczonego z wykonywaniem powierzanych mu obowiązków, przez błędne przyjęcie iż przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych w sposób wystarczający wyjaśniło okoliczności sporne, oraz bezzasadnego oddalenia wniosku o powołanie biegłego z zakresu medycyny pracy, podczas gdy dla ustalenia zdolności do pracy opinia biegłego w tym zakresie jest niezbędna, 2) art. 227, 230 w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 391 § 2 k.p.c. przez pominięcie dowodu z badania EEG, brak odniesienia do wpływu uszkodzenia Centralnego Układu Nerwowego skarżącego na jego zdolność do pracy i niepowołanie biegłego na okoliczność wpływu wyników badań EEG na zdolność do pracy skarżącego, 3) art. 278 § 1, art. 285 i art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. przez oparcie się przez Sąd na opiniach sądowo-lekarskich mających charakter niespójnych, negujących bez właściwego uzasadnienia istnienie u ubezpieczonego schizofrenii, która przecież została zdiagnozowana u B. D. i na którą jest leczony farmakologicznie i w postaci terapii, ponadto dopuszczeniu opinii uzupełniającej

sporządzonej przez lekarza psychiatrę ds. dzieci i młodzieży w sytuacji rozpoznawania zdolności do pracy ubezpieczonego, zamiast dopuszczenia opinii lekarza psychiatry osób dorosłych.

Podnosząc te zarzuty, skarżący wniósł o: 1) przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., gdyż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. 2) uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w [...] jako Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zarówno wyroku Sądu Apelacyjnego w [...], jak i wyroku Sądu Okręgowego w G., i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. jako Sądowi pierwszej instancji, 3) rozpoznanie sprawy również pod nieobecność pełnomocnika skarżącego, 4) zasądzenie kosztów udzielonej z urzędu pomocy prawnej według norm przepisanych, gdyż koszty te nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

Skarżący wskazał, iż zarówno organ rentowy, jak i sądy orzekające w sprawie, stwierdziły, że ubezpieczony nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Sądy zarówno pierwszej jak i drugiej instancji nie uwzględniły wniosków pełnomocników w tym zakresie. Zdaniem strony skarżącej, biegli powołani przez Sąd na etapie pierwszej i drugiej instancji wydali opinie sprzeczne z przedstawionym materiałem dowodowym.

Według skarżącego błędem Sądu Apelacyjnego było również dopuszczenie opinii uzupełniającej sporządzonej przez biegłego psychiatrę, specjalistę ds. dzieci i młodzieży, wszak w sprawie chodziło o ustalenie zdolności do pracy, a biegły z zakresu psychiatrii dzieci i młodzieży nie jest osobą uprawnioną do wydawania osądów w zakresie zdolności do pracy. Niepoparte faktami są nadto przypuszczenia Sądu, iż rodzice zdają sobie sprawę z tego, że ubezpieczony nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Jak dalej wskazał skarżący, ocena dowodów nieuwzględniająca wszystkich istotnych elementów stanu faktycznego, nie jest oceną wszechstronną. I tak, Sąd pominął dokumentację wskazującą na leczenie skarżącego z tytułu stwierdzonej schizofrenii, jak również badanie EEG wskazujące na nieodwracalne uszkodzenie Centralnego Układu Nerwowego. Wyprowadzanie z takiej oceny wniosków co do okoliczności stanowiących podstawę rozstrzygnięcia jest uchybieniem procesowym

mającym istotny wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Konstrukcyjne wymaganie skargi kasacyjnej przedstawienia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest spełnione jedynie wtedy, gdy skarżący w wyodrębnionym - odrębnym od uzasadnienia podstaw kasacyjnych - wywodzie prawnym wykaże, że w sprawie występuje jedna z przesłanek przedsądu przewidzianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powinien wskazać na przynajmniej jedną z przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c. i wykazać, że występuje ona w danej sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2017 r., II UK 712/16, niepubl.).

Skarżący B. D. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność. Skarżący nie przedstawił jednakże odrębnego, od uzasadnienia podstaw skargi, wyvodu, mającego uzasadnić wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania. Nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się wymaganej argumentacji w pozostałej części uzasadnienia skargi kasacyjnej (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 grudnia 2007 r., III CSK 319/07, LEX nr 623803).

Ponadto, nawet gdyby mimo powyższego podjąć się odszukania w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej uzasadnienia wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, i tak należałoby zauważyć, że sformułowania użyte przez skarżącego wyraźnie przemawiają za tym, iż podniesione przez niego zarzuty nie dotyczą prawa, lecz faktów. Tymczasem Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania prawidłowości zarówno ustaleń faktycznych, jak i oceny dowodów, dokonanych przez sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie,

czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, niepublikowane; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310).

Mimo powyższego można jednak wyjaśnić, iż nie sposób mówić o oczywiście błędnym działaniu Sądu w kontekście dopuszczenia dowodu z opinii biegłych, w tym opinii uzupełniających, a także ich pozytywnej oceny. Zgodnie z art. 286 k.p.c. Sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych. Sąd nie jest zobowiązany do dopuszczenia dowodu z opinii uzupełniającej w każdym przypadku, kiedy żąda tego strona postępowania. To sąd musi powziąć wątpliwości - czy to sam, czy na skutek stanowisk wyrażonych w toku postępowania przez strony - czy dotychczasowa opinia została sporządzona w sposób prawidłowy, a zatem czy wymaga wyjaśnień lub uzupełnienia. W orzecznictwie podkreśla się przy tym, że dopuszczenie dowodu z dodatkowej opinii biegłych może być uzasadnione jedynie „w razie potrzeby”, która nie może być wynikiem wyłącznie niezadowolenia strony z niekorzystnej dla niej opinii już przeprowadzonej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2017 r., I CSK 627/16, LEX nr 2333045). Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinią biegłego zostały przekonane również strony. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2014 r., II UK 36/14, LEX nr 1548261). Ponadto przyjmuje się, że w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie sprawy uzależnione jest od rozwikłania i dookreślenia kwestii medycznej, ustalenia sądu muszą opierać się o wiedzę specjalną, którą dysponują biegli. Sąd w tej sferze samodzielnie nie jest władny dokonywać wiążących ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2017 r., I UK 376/16, LEX nr 2389591).

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.